0РГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

1. Мета та завдання аудиту власного капіталу
2. Основні джерела інформації для аудиту власного капіталу
3. Програма аудиту власного капіталу та аудиторські процедури
4. Методика проведення аудиту власного капіталу

1. Мета та завдання аудиту власного капіталу

Власний капітал - це

частина активів підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань; тобто це загальна вартість активів підприємства (матеріальних цінностей, грошових коштів, фінансових інвестицій тощо), які належать йому на правах власності і використовуються в процесі виробничої та іншої підприємницької діяльності

АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

МЕТА:
висловлення незалежної думки аудитора щодо достовірності відображення в обліку операцій з власним капіталом відповідно до чинного законодавства та законності відображення інформації у фінансовій звітності підприємства

ЗАВДАННЯ:

1) перевірка наявності і відповідності форм установчих документів;
2) встановлення дотримання норм чинного законодавства щодо формування власного капіталу та відповідності його даним установчих документів;
3) виявлення повноти і своєчасності внесків засновників підприємства та правильність відображення в обліку величини власного капіталу;
4) перевірка своєчасності сплати мінімального розміру статутного (пайового) капіталу підприємства під час його реєстрації;
5) встановлення правомірності і правильності відображення в обліку змін власного капіталу протягом звітного періоду;
6) перевірка правильності вартісної оцінки майна, внесеного засновниками;
7) встановлення дотримання чинного законодавства щодо оформлення первинних документів і ведення бухгалтерського обліку власного капіталу;
8) перевірка повноти і правильності відображення у звітності структури власного капіталу та змін, що відбулися протягом року

ОБ’ЄКТИ ОБЛІКУ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

- П(С)БО, якими керується підприємство при ведені обліку власного капіталу;
- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку власного капіталу;
- порядок створення та використання резервного капіталу, крім випадків, коли він утворюється в порядку, встановленому законодавством;
- встановлення порядку вибуття учасників і визначення розміру належного їм додаткового капіталу;
- оцінка внесків і порядок збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу;
- порядок розподілу чистого прибутку;
- база розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу.

ГОСПОДАРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ З ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ, ЯКІ ВІДОБРАЖАЮТЬСЯ В ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТАХ

- формування і зміни зареєстрованого (пайового) капіталу;
- формування та використання пайового, додаткового, резервного, вилученого, неоплаченого капіталу та нерозподілених прибутків (збитків).

ЗАПИСИ В РЕГІСТРАХ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- Журнал-ордер 7 с.-г. та відомості до нього;
- Баланс (Звіт про фінансовий стан) – розділ І пасиву «Власний капітал»;
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) – розділ І «Фінансові результати», розділ ІІ «Сукупний дохід»;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Звіт про власний капітал (інформація за видами капіталу);
- Примітки до річної фінансової звітності.

ІНФОРМАЦІЮ ПРО ПОРУШЕННЯ

- порушення ведення обліку
- недостачі
- зловживання в обліку власного капіталу, які знайшли документальне підтвердження.

Складові капіталу	Елементи облікової політики
Зареєстрований капітал	- Порядок формування та оцінка внесків - Порядок збільшення та зменшення зареєстрованого капіталу, - Порядок вибуття учасників і визначення розміру належного їм внеску.
Додатковий капітал	- Джерела формування формування та використання складових додаткового капіталу, - Порядок відображення приросту майна, - Порядок використання капіталу, утвореного внаслідок переоцінки майна, - Порядок використання інших видів додаткового капіталу.
Резервний капітал	Порядок формування та щорічні відрахування до резервного капіталу та порядок його використання
Нерозподілений прибуток	- Джерела формування нерозподіленого прибутку, - Напрямки розподілу та використання прибутку.

Неопла-
чений
капітал
Резервний
капітал
Вилучений
капітал
Капітал в
дооцінках
Додатковий
капітал
Зареєстро-
ваний
(пайовий
капітал)
Власний
капітал
Нерозпо-
ділений
прибуток
(непокри-
тий збиток)

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ
(НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»,
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433)

Зареєстрований (пайовий) капітал	Зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства
Капітал у дооцінках	Сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів
Додатковий капітал	Емісійний дохід, вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал, накопичені курсові різниці, які відповідно до НП(С)БО відображаються у складі власного капіталу, та інші складові додаткового капіталу
Резервний капітал	Сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Накопичена сума чистого прибутку, що залишається на підприємстві після розподілу або чистого збитку, в результаті отримання негативного фінансового результату за звітний період
Неоплачений капітал	Сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
Вилучений капітал	Господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться в дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу

Рис. 1. Складові компоненти власного капіталу суб'єктів господарювання

ВІДОБРАЖЕННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В БАЛАНСІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ХАРАКТЕРИСТИКА

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, на кінець звітного періоду
ПАСИВ I. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Наводиться зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства
Капітал у дооцінках	1405	У статті наводять суму дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів
Додатковий капітал	1410	У статті знаходять своє місце: 1) емісійний дохід (сума, на яку вартість продажу акцій власної емісії перевищує їхню номінальну вартість); 2) сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал; 3) вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, накопичені курсові різниці, які відповідно до П(С)БО 21 відображають у складі власного капіталу; 4) інші складові додаткового капіталу.
Резервний капітал	1415	У статті наводять суми резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	У статті відображається або сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується під час визначення підсумку власного капіталу
Неоплачений капітал	1425	Відображається сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу
Вилучений капітал	1430	У статті господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників.

Склад і структура власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства України станом на 01.01.2018 р., млн. грн.

№ з/п	Види власного капіталу	Станом на 01.01.2018 р	
		тис. грн.	%
1	Зареєстрований капітал	43762,0	10,0
2	Додатковий капітал	48778,0	11,2
3	Резервний капітал	28649,0	6,6
4	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	311796,4	71,4
5	Неоплачений та вилучений капітал	3352,3	0,8
	Власний капітал, всього	**436337,7**	**100,0**

Залучений капітал

Зобов'язання

це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди.

Класифікація

За джерелами утворення

- внутрішні
- зовнішні

За формами існування

- Інвестований
- Дарчий
- Нерозподілений

За рівнем відповідальності

- Реєстрований
- Нереєстрований

Правильність та адекватність визначення власного капіталу, його структура та призначення на підприємстві визначається вимогами **НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»** та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

Власник поділяє капітал на
основний (довгостроковий) і ***оборотний*** (поточний) ***капітал.***

Основний капітал складається з основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій.

Оборотний капітал вміщує матеріальні оборотні засоби, кошти у поточних рахунках, короткострокові фінансові вкладення, які можуть здійснити цикл обігу і перетворитися у кошти, тобто вони є ліквідними. Разом з тим під час реалізації матеріальних ресурсів і їх перетворення у гроші не завжди існують сприятливі умови (інфляція, зміна попиту на ринку). Це пов'язано з ліквідні-стю дебіторів, що мають повернути заборговані кошти.

Власний капітал засновників **поділяється на дві частини:**

Реєстрований — це статутний, або пайовий, капітал.

Нереєстрований — додатковий, резервний (страховий) капітал і нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Статутний	• капітал утворюється за рахунок вкладів (внесків) засновників або учасників
Пайовий	• сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві
Капітал в дооцінках	• визначає дооцінку (уцінку) необоротних активів і фінансових інструментів підприємства
Додатковий	• складається з емісійного доходу від розміщення акцій власної емісії за цінами, що перевищують номінальну вартість, дооцінки активів, безоплатно отриманих активів, іншого додаткового капіталу
Резервний (страховий)	• використовується згідно з установчими документами: у разі нестач прибутку покриваються витрати, погашаються борги перед кредиторами при ліквідації підприємства, виплачуються дивіденди за привілейованими акціями тощо
Нерозподілені прибутки	• це прибутки, отримані в результаті господарсько-фінансової діяльності підприємства, зменшені на суму прибутків, використаних у звітному році, у тому числі нарахування податку на прибуток
Неоплачений капітал	• призначений для обліку розрахунків із засновниками підприємства за вкладами до статутного капіталу підприємства

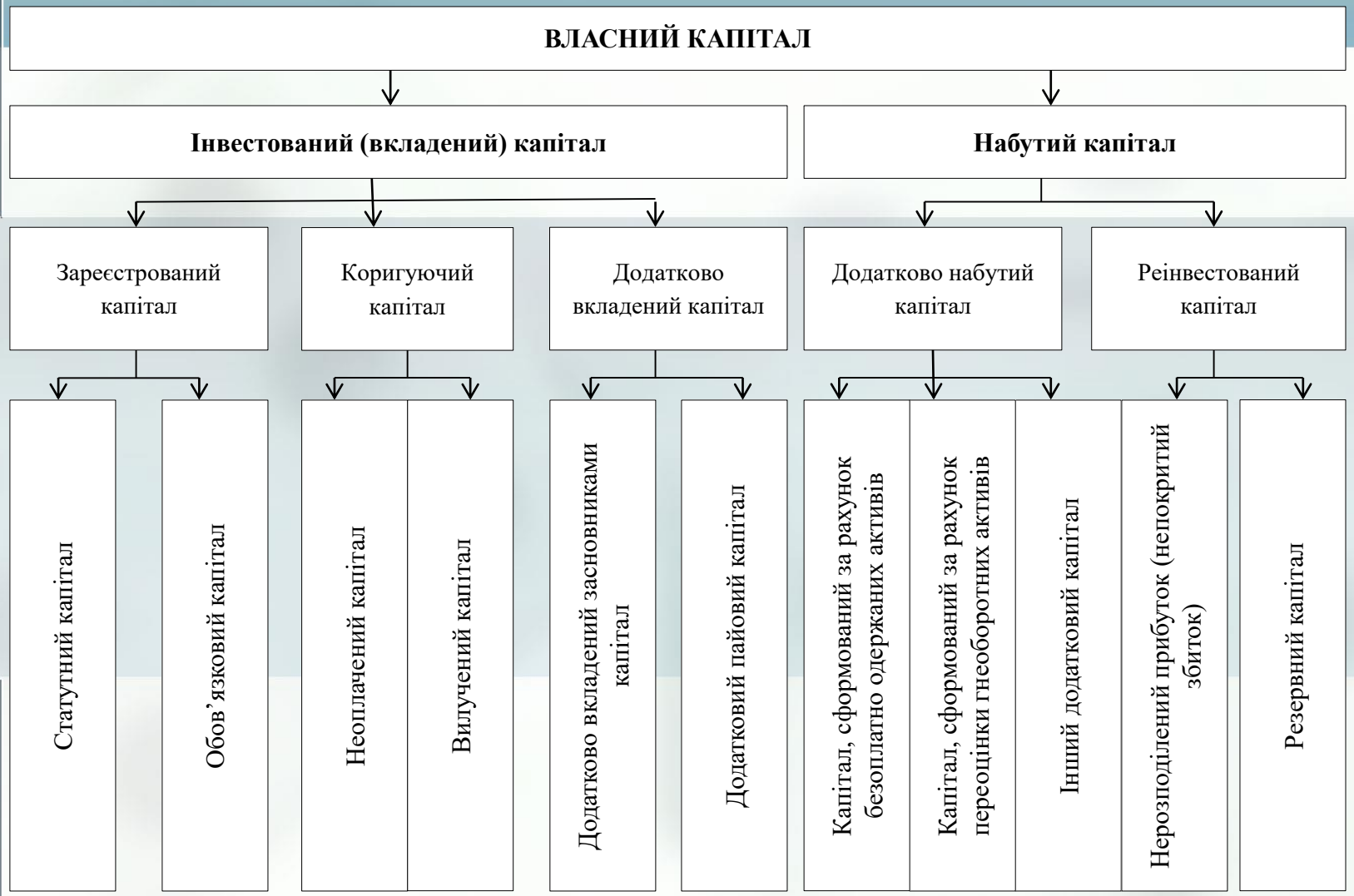

Класифікація власного капіталу підприємства

Головні завдання дослідження пасивів підприємства:

- аналіз обсягу і динаміки капіталу підприємства;
- аналіз структури капіталу та її зміни в оцінках до зміни фінансового стану;
- аналіз складу та структурних змін власного і залученого (довгострокового та короткострокового) капіталів;
- пошук резервів збільшення капіталу, підвищення рівня його віддачі та зміцнення фінансової стійкості підприємств.

Досліджуючи пасиви підприємства, роблять такі основні аналітичні висновки про:

- — ***зміну співвідношення власного та залученого капіталу***, що визначає економічну незалежність підприємства, стан його автономності;

- — ***зміну обсягу і питомої ваги довгострокового залучення капіталу***. Наявність сум довгострокових позик банку чи інших тривалих зобов'язань свідчить про зростання фінансових можливостей підприємства в оперативному маневруванні джерелами покриття його потреб.

- — ***зміну обсягу та структури короткострокового залученого капіталу.*** Таке залучення капіталу виникає у формі короткострокових кредитів банку, поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, виданими векселями та за всіма видами кредиторської заборгованості. Зміна обсягу поточних зобов'язань відносно ліквідних активів характеризує платоспроможність підприємства.

Метою аудиту власного капіталу *є встановлення достовірності первинних даних щодо його формування та використання, повноти і своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення у звітності підприємства.*

Основними завданнями аудиту власного капіталу є:

1. перевірка достовірності відображення показників щодо власного капіталу, встановлення законності й правильності їх формування;
2. установлення повноти формування статутного (пайового) капіталу, відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання засновниками термінів внесення часток до статутного (пайового) капіталу;
3. перевірка стабільності величини статутного капіталу, його відповідності розміру, визначеному установчими документами;
4. перевірка достовірності формування і використання додаткового капіталу;
5. перевірка достовірності формування і використання резервного капіталу;
6. перевірка достовірності формування і використання прибутку (списання) збитку.

Аудитор повинен дослідити наступні питання:

- ✓ достовірність відображення показників власного капіталу, установлення законності й правильності їх формування;
- ✓ правильність формування статутного капіталу, відповідність фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання строків внесення часток до статутного капіталу;
- ✓ стабільність величини статутного капіталу, його відповідність розміру, визначеного установчими документами;
- ✓ правильність ведення бухгалтерського обліку власного капіталу відповідно до вимог законодавства:
- ✓ правильність формування та відображення в обліку прибутку (збитків);
- ✓ достовірність обсягу власного капіталу, відображеного у фінансовій звітності.

2. Основні джерелами інформації для аудиту власного капіталу

Джерелами для операцій із власним (зареєстрованим) капіталом є:

1. наказ про облікову політику підприємства;
2. документи, що підтверджують право власності на майно і кошти, що становлять внесок до статутного (пайового) капіталу:
3. свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність тощо;
4. організаційні документи: свідоцтво про державну реєстрацію; накази та розпорядження; протоколи про результати закритого перепису;
5. первинні документи з обліку статутного (пайового) капіталу: статут, установчий договір, накази, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо; виписки банку, прибуткові касові ордери, акти оприбуткування майна, поданого як внесок у статутний капітал;
6. облікові регістри з формування додаткового капіталу, резервного капіталу, прибутків (збитків);
7. облікові регістри, що використовуються для відображення операцій з обліку власного капіталу;
8. акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
9. Звіт про власний капітал.

Джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства

№ з/п	Джерела	Склад джерел
1	Внутрішні	1. Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства; 2. Амортизаційні відрахування від основних засобів і нематеріальних активів; 3. Інші внутрішні джерела формування власних фінансових ресурсів
2	Зовнішні	1. Залучення додаткового, пайового або акціонерного капіталу; 2. Одержання підприємством безплатної фінансової допомоги; 3. Інші джерела формування власних фінансових ресурсів

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

установчі документи

- установчий договір,
- статут,
- протоколи зборів засновників, учасників,
- акціонерів

документи з формування та руху

- надходження коштів, матеріальних цінностей від засновників, основні засоби

регістри бухгалтерського обліку, розрахунки з учасниками

- журнали, відомості,
- оборотні відомості,
- головна книга

документи права власності на майно, (яке є внеском до власного капіталу)

- свідоцтво права власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність

дані перевірок

- акти та довідки попередніх перевірок
- дані внутрішнього контролю
- інша документація, що узагальнює її результати

звітність підприємства

- фінансова звітність
- статистична звітність

Первинні документи з обліку операцій з власним капіталом

Вплив господарської операції на складову власного капіталу	Документ
1	2
1. Реєстрація статутного капіталу	Статут
2. Збільшення (зменшення) нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) внаслідок зміни облікової політики, переоцінки основних засобів, нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка
3. Зменшення додаткового капіталу та збільшення нерозподіленого прибутку внаслідок вибуття раніше до оцінених об’єктів необоротних активів	Акт приймання-передачі основних засобів, бухгалтерська довідка
4. Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка
5. Спрямування прибутку до статутного капіталу	Нова редакція статуту
6. Зменшення неоплаченого капіталу внаслідок погашення заборгованості з капіталу:	
- грошовими коштами	Виписка банку
- основними засобами	Акт приймання-передачі основних засобів
- нематеріальними активами	Акт введення в господарський обіг об’єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів
- виробничими запасами	Накладна, акт про приймання матеріалів
7. Збільшення іншого додаткового капіталу внаслідок безкоштовно отриманих основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів
8. Зменшення іншого додаткового капіталу внаслідок визнання доходу від безоплатно одержаних основних засобів	Розрахунок амортизації, бухгалтерська довідка

Облікові регістри журнально-ордерної форми обліку власного капіталу підприємства

№ з/п	Регістр
1	Журнал-ордер № 7 с.-г. по кредиту рахунків: 40 "Статутний капітал"; 41 "Пайовий капітал"; 42 "Додатковий капітал"; 43 "Резервний капітал"; 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"; 45 "Вилучений капітал"; 46 "Неоплачений капітал"; 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів"; 48 "Цільове фінансування і цільові надходження"
2	Відомість аналітичних даних 7.1 с.-г. по рахунку 42 "Додатковий капітал"
3	Відомість аналітичних даних 7.2 с.-г. по рахунку 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
4	Відомість аналітичних даних 7.3 с.-г. по рахунку 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів"
5	Відомість аналітичних даних 7.4 с.-г. по інших рахунках обліку власного капіталу: 40,41,43,45,46
6	Відомість позабалансового обліку

ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ:

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»;
Закон України «Про господарські товариства»;
«Порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств і інформації про їх випуск» з урахуванням змін та доповнень;
П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;
П(С)БО 17 «Податки на прибуток»;
П(С)БО 6 «Виправлення помилок»;
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій;
Інструкція «Про застосування планів рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій»;
Господарський кодекс України.

3. Програма аудиту власного капіталу та аудиторські процедури

Програма проведення аудиту власного капіталу визначає напрями проведення перевірки, процедури, що при цьому застосовуються, терміни виконання робіт, призначених виконавців на проведення відповідних робіт, необхідну супутню інформацію.

Основні питання програми аудиту власного капіталу :

1. Перевірка регістрів обліку власного капіталу — джерелами інформації є відомості, журнали, машинограми тощо.
2. Перевірка розміру статутного фонду заявленого та сплаченого, його відповідності законодавчо встановленому мінімуму. Джерелами інформації є установчі документи, касові та банківські документи щодо сплати внесків, відомості аналітичного обліку, документи, що затверджують право власності на майно, інтелектуальну власність.
3. Перевірка призначення рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий капітал)» для обліку та узагальнення інформації про стан і рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу.

4. Перевірка призначення рахукну 41 "Капітал у дооцінках" для обліку і узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід). Залишок на цьому рахунку зменшується у разі уцінки та вибуття зазначених активів, зменшення їх корисності тощо.

5. Перевірка складу та структури статутного фонду. Джерелами інформації є установчі документи, аналітичні розрахунки.

6. Перевірка правильності відображення в обліку вилученого капіталу: порядок викупу акцій власної емісії та їх подальше використання, аналіз співвідношення ціни викупу і номінальної вартості акцій. Джерелами інформації є синтетичні та аналітичні регістри обліку.

7. Вивчення супровідних документів з погляду суттєвості операцій, які впливають на сплачений капітал, внесений капітал чи викуплені власні акції. Джерелами інформації є відомості, журнали, машинограми, накази та розпорядження, протоколи зборів засновників, акціонерів.

Аудит статутного капіталу передбачає

підтвердження достовірності його стану та змін.

При перевірці треба мати на увазі, що величина статутного капіталу має відповідати зареєстрованій у статутних документах вартості вкладів (часток, акцій за номінальною вартістю, пайових внесків) засновників (учасників) підприємства.

Програма аудиту власного капіталу підприємства

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Методичні прийоми аудиту	Аудиторські	Викона-вець	Термін	Індекс РД
1. Аудит зареєстрованого капіталу						
1.1	Перевірка дати початку бухгалтерського обліку статутного капіталу	Нормативно-правова, зіставлення	Дата у виписці державного реєстру, дата у Журналі, відомості, Головній книзі			РД-1.1
1.2	Перевірка правильності відображення суми статутного капіталу в обліку	Нормативно-правова, зіставлення	Установчі документи, сальдо субрахунку 401 «Статутний капітал», номінальна вартість випущених акцій			РД-1.2
1.3	Перевірка своєчасності розрахунків за внесками до статутного капіталу	Нормативно-правова, документальна, порівняння	Протокол засновників, виписка банку, Рахунки 46, 422, 67			РД-1.3
1.4	Перевірка статутного капіталу за елементами	Нормативно-правова, документальна, аналітична	Установчі документи, Виписки банків, накладні, акти			РД-1.4
1.5	Перевірка розподілу статутного капіталу на частки	Нормативно-правова, документальна	Установчі документи, аналітичний облік			РД-1.5
1.6	Перевірка правильності відображення в обліку порядку випуску акції, та витрат, пов’язаних з їх випуском	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, первинні документу понесених витрат, рахунки обліку			РД-1.6
1.7	Перевірка відображення операцій, пов’язаних зі змінами статутного капіталу в синтетичному обліку	Документальна, арифметична	Первинні документи, Журнал, відомість, Головна книга			РД-1.7
1.8	Перевірка правильності аналітичного обліку статутного капіталу	Документальна, арифметична	Протоколи зборів, сальдо рах.40, первинні документи за операціями з акціями			РД-1.8
1.9	Перевірка суми статутного капіталу на дату балансу	Нормативно-правова, зіставлення	Установчі документи, виписка державного реєстру, Баланс, рахунок 40			РД-1.9

Аудиторські докази щодо основних змін стану статутного капіталу отримуються з таких джерел:

1. Створення статутного капіталу — інвентаризаційні описи, накладні, акти приймання-передавання та оцінювання, касові та банківські документи.
2. Збільшення статутного капіталу — рішення власника, розрахунок бухгалтерії.
3. Збільшення статутного капіталу за рахунок додаткових внесків учасників — статут підприємства, накладні, акти передавання та оцінювання.
4. Повернення часток учасників у разі їх виходу зі складу товариства — рішення власника, накладні, акти передавання, банківські документи.
5. Покриття збитків згідно з рішенням власників за рахунок статутного капіталу — рішення власника, розрахунок бухгалтерії.
6. Повернення часток учасникам при ліквідації товариства — рішення ліквідаційної комісії, накладні, акти передавання.

2. Аудит капіталу у дооцінка						
2.1	Перевірка інформації Наказу про облікову політику про проведення переоцінки необоротних активів на відповідність чинному законодавству	Нормативно-правова, документальна, арифметична	П(С)БО, Наказ про облікову політику, Наказ керівника			РД-2.1
2.2	Перевірка правильності визначення дооцінки необоротних активів, фінансових інструментів, іншого капіталу у дооцінках та їх відображення на рахунках обліку	Документальна, арифметична	Довідки-розрахунки, рахунки обліку			РД-2.2
2.3	Перевірка правильності визначення уцінки необоротних активів, фінансових інструментів, іншого капіталу у дооцінках та їх відображення на рахунках обліку	Документальна, арифметична	Довідки-розрахунки, рахунки обліку			РД-2.3
2.4	Перевірка правильності відображення дооцінки та уцінки у складі капіталу у дооцінках, доходу, витрат	Документальна, арифметична	Довідки-розрахунки рахунки обліку			РД-2.4
2.5	Перевірка відображення інформації рахунка 41 «Капітал у дооцінках» у регістрах обліку і фінансовій звітності	Документальна, аналітична	Головна книга, Журнал, Відомість, Баланс, Звіт про власний капітал			РД-2.5

3. Аудит додаткового капіталу						
3.1	Перевірка правильності відображення в обліку емісійного доходу	Документальна, арифметична	Первинні документи, виписки банку, регістри обліку			РД-3.1
3.2	Перевірка правильності відображення в обліку іншого вкладеного капіталу	Документальна, арифметична	Первинні документи, виписки банку, регістри обліку			РД-3.2
3.3	Перевірка правильності	Документальна, арифметична	Первинні документи,			РД-3.3
	визначення та відображення в обліку курсових різниць		виписки банку, регістри обліку			
3.4	Перевірка правильності відображення в обліку безоплатно отриманих необоротних активів	Документальна, арифметична	Договір, первинні документи, виписки банку, акти виконаних робі, наданих послуг, регістри обліку			РД-3.4
3.5	Перевірка правильності відображення іншого додаткового капіталу	Документальна, арифметична	Первинні документи, виписки банку, регістри обліку			РД-3.5
3.6	Перевірка відображення інформації рахунка 42 «Додатковий капітал» у регістрах обліку і фінансовій звітності	Документальна, арифметична	Первинні документи, виписки банку, регістри обліку			РД-3.6

4. Аудит резервного капіталу						
4.1	Перевірка норми відрахувань до резервного капіталу відповідно установчих документів та чинного законодавства	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Протоколи зборів, установчі документи, нормативно-законодавчі документи			РД-4.1
4.2	Перевірка формування резервного капіталу відповідно до чинного законодавства	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Фінансова звітність, довідка-розрахунок			РД-4.2
4.3	Перевірка правильності використання резервного капіталу	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Протоколи зборів, первинні документи, регістри обліку			РД-4.3
4.4	Перевірка правильності відображення резервного капіталу в обліку і фінансовій звітності	Документальна, аналітична	Головна книга, Баланс, Звіт про власний капітал			РД-4.4

5. Аудит неоплаченого капіталу						
5.1	Перевірка правильності і своєчасності погашення заборгованості засновників (учасників) за внесками до статутного капіталу	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, Довідки-розрахунки, виписки банку, накладні, акти			РД-5.1
5.2	Перевірка аналітичного обліку неоплаченого капіталу за видами розміщених неоплачених акцій	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, довідки, відомості			РД-5.2
5.3	Перевірка аналітичного обліку неоплаченого капіталу за кожним засновником (учасником)	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, довідки, відомості			РД-5.3

6. Аудит вилученого капіталу						
6.1	Перевірка фактичної собівартості акцій власної емісії	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, довідки, відомості			РД-6.1
6.2	Перевірка фактичної собівартості часток, викуплених в учасників	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, довідки, відомості			РД-6.2
6.3	Перевірка відображення в обліку іншого вилученого капіталу	Нормативно-правова, документальна, арифметична	Установчі документи, довідки, відомості			РД-6.3
6.4	Перевірка інформації рахунка 45 «Вилучений капітал» та її відображення у фінансовій звітності	Документальна, арифметична	Установчі документи, довідки, відомості			РД-6.4

7. Аудит нерозподілених прибутків (непокритих збитків)						
7.1	Перевірка правильності визначення нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)	Документальна, арифметична, аналітична	Фінансова звітність, первинні документи, розпорядчі документи, Головна книга			РД-7.1
7.2	Перевірка правильності розподілу чистого прибутку відповідно до установчих документів	Документальна, арифметична	Рішення зборів, установчі документи, первинні документи			РД-7.2
8.	Аналіз використання власного та ефективності його використання	Порівняння, аналітична	Баланс			РД-8.1
9.	Узагальнення результатів аудиту					
10.	Оформлення аудиторського звіту					

Для отримання ***аудиторських доказів*** нормативами передбачено застосування однієї або кількох із зазначених нижче ***процедур***:

- перевірка засновницьких документів щодо формування статутного капіталу, оцінка відповідності їх змісту законодавчим вимогам;
- перевірка правильності формування статутного, пайового та резервного капіталу відповідно до установчих документів та нормативних вимог;
- перевірка правильності відображення в обліку величини статутного капіталу та її змін;
- перевірка правильності формування та відображення в обліку додаткового капіталу;
- перевірка правильності відображення в обліку неоплаченого та вилученого капіталу;
- вивчення законності змін у складі засновників підприємства;
- перевірка правильності розрахунків із засновниками;
- перевірка наявності та правильності оформлення документів, що підтверджують факти розрахунків із засновниками;

- перевірка дотримання термінів оплати статутного капіталу;
- перевірка обґрунтованості змін величини статутного капіталу;
- вивчення рівності сум та узгодженості показників у формі звітності «Баланс» за статтею «Зареєстрований капітал» та його розміру, зафіксованому в статуті підприємства;
- перевірка відповідності аналітичного обліку статутного, пайового, резервного капіталу первинним документам, синтетичному обліку, записам у головну книгу та оборотну відомість;
- перевірка правильності відображення інформації про власний капітал у фінансовій звітності та примітках до неї.

При перевірці засновницьких документів аудитор застосовує такі ***процедури:***

- перевірка повноти і правильності формування статутного капіталу;
- перевірка грошової оцінки вартості майна, що вноситься засновниками в оплату акцій при створенні акціонерного товариства;
- перевірка правильності оподаткування коштів, переданих до статутного капіталу суб'єкта господарювання його засновниками;
- установлення законності видів діяльності;
- визначення відповідності розміру статутного капіталу даним установчих документів і чинному законодавству;
- установлення реальності внесення сум до статутного капіталу;
- установлення обґрунтованості змін величини статутного капіталу.

4. Методика проведення аудиту власного капіталу

Основним джерелом формування власних коштів підприємства є статутний капітал — сукупність коштів, вкладених у підприємство його власниками (засновниками). Порядок формування статутного капіталу регулюється законодавством та засновницькими документами.

ЕТАПИ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

І Етап: Ознайомлення з об’єктом аудиту – власним капіталом досліджуваного підприємства

ІІ Етап: Збір інформації про структуру власного капіталу та написання програми аудиту

ІІІ Етап: Обґрунтування мети і завдань аудиту власного капіталу

IV Етап: Перевірка розміру статутного капіталу підприємства

V Етап: Вивчення бухгалтерських документів що відображають здійсненні операції з власним капіталом

V Етап: Вивчення бухгалтерських документів що відображають здійсненні операції з власним капіталом

VII Етап: Оформлення результатів аудиту власного капіталу підприємства

VIII Етап: Розробка заходів щодо усунення недоліків та контроль за їх виконанням

Аудит зареєстрова-ного капіталу → На даному етапі проведення аудиту необхідно застосовувати такі процедури аудиту: перевірка вимог щодо правильності формування власного капіталу підприємства згідно з законодавством України; перевірка видів і кількості випущених та розміщених акцій; перевірка обґрунтованості збільшення (зменшення) статутного капіталу, та правильності відображення даних операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Аудит додаткового та резервного капіталів → На даному етапі проведення аудиту необхідно застосовувати такі процедури аудиту: перевірка правильності та доцільності формування резервного капіталу; перевірка правильності уцінки (дооцінки) активів підприємства; перевірка правильності зроблених бухгалтерських записів; перевірка дотримання вимог щодо формування додаткового капіталу та ін.

Аудит прибутку підприємства → На даному етапі проведення аудиту необхідно застосовувати такі процедури аудиту: перевірка правомірності використання прибутку підприємства згідно вимог чинного законодавства; перевірка правильності відображення операцій з визначенням прибутку(збитку) на рахунках бухгалтерського обліку і фінансової звітності та ін.

АУДИТОРСЬКІ ПРОЦЕДУРИ — це система методичних дій аудитора, спрямованих на отримання достатніх і надійних доказів щодо об’єктів аудиту.

В МСА 500 «АУДИТОРСЬКІ ДОКАЗИ» ВИДІЛЯЮТЬ НАСТУПНІ ПРОЦЕДУРИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ

1) процедури по суті – аудиторська процедура, призначена для виявлення суттєвих викривлень на рівні тверджень.

Процедури по суті включають:

а) тести деталей

б) аналітичні процедури по суті

2) процедури огляду – процедури, які вважаються необхідними для досягнення мети завдання з огляду, насамперед запити персоналу суб'єкта господарювання та аналітичні процедури, що застосовуються до фінансових даних.

3) процедури оцінки ризиків – аудиторські процедури, які виконують для отримання розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, в тому числі внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, визначення й оцінки ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки на рівні фінансової звітності та тверджень

Аудиторські процедури для проведення аудиту власного капіталу підприємства

№ з/п	Аудиторські процедури	В.Я. Савченко, В.О. Зотов, С.А. Кириленко [5, с.161-162]	Ф.Ф. Бутинець [6, с.489- 499]	Б.Ф. Усач, та інші [7, с.107- 109]	Л.П. Кулаковська, Ю.В.Піча [8, с. 117-119]
1	Інвентаризація майна, внесеного засновниками до статутного капіталу підприємства, забезпечення майбутніх витрат і платежів	-	+	-	-
2	Перевірка наявності документів, підтверджуючих право власності засновників на майно, укладене як внесок до статутного капіталу	-	+	+	-
3	Дослідження установчих документів, оцінка відповідності їх змісту законодавчим вимогам	+	+	+	-
4	Перевірка правильності формування зареєстрованого капіталу відповідно до установчих документів та нормативних вимог	+	-	+	+
5	Перевірка правомірності викупу, продажу та анулювання акцій, правильності їх оцінки та відображення в обліку і реєстрі акціонерів	-	-	-	+
6	Перевірка відповідності аналітичного обліку, статутного, пайового та резервного капіталу первинним документам, синтетичному обліку, записам у Головну книгу та оборотну відомість	+	-	-	-
7	Перевірка правильності відображення в обліку величини статутного капіталу та її змін	+	+	+	+

Оцінка власного капіталу підприємства

Вид оцінки	Розрахунок	Зміст
Балансова оцінка	Балансова оцінка власного капіталу = Балансова вартість активів – Зобов’язання	Така оцінка дорівнює різниці між активами підприємства (їх балансовою вартістю) та його зобов’язаннями і завжди є додатною величиною, оскільки згідно з балансом активи дорівнюють різниці суми капіталу та зобов’язань
Ринкова оцінка (реальна вартість підприємства)	Ринкова оцінка власного капіталу = Ринкова вартість активів + Гудвіл – Зобов’язання	Ринкова вартість активів може бути як більшою, так і меншою від їх балансової вартості. Ринкова вартість активів відображає ціну, за якою вони можуть бути продані на ринку за звичайних умов продажу

Під час проведення перевірки аудитор повинен дотримуватися вимог чинного законодавства

Аудитору слід також установити наявність відповідних документів і дотримання процедури державної реєстрації суб'єкта господарювання.

Аудитору варто з'ясувати законність змін у складі засновників підприємства

Аудитору треба знати, що учасник має право отримати ту вартість частини майна підприємства, яка відповідає його частці у статутному капіталі

Надходження внесків засновників контролюється на підставі даних первинних документів і записів за кредитом рахунку 67 «Розрахунки з учасниками»

Особливу увагу слід приділяти технічній стороні реєстрації нематеріальних активів, унесених учасниками (засновниками) у статутний капітал.

Під час аудиту статутного капіталу доцільно провести інвентаризацію майна, внесеного засновниками до статутного капіталу підприємства.

У процесі аудиту капіталу необхідно також провести перевірку правильності розрахунків із засновниками.

Під час аудиту для визначення реальності внесків до статутного капіталу проводиться перевірка наявності та правильності оформлення документів, що підтверджують факти розрахунків із засновниками.

Статутний капітал може поновлюватися з прибутку від господарської діяльності, а за необхідності — додатковими внесками його учасників.

Важливою є перевірка дотримання строків оплати статутного капіталу.

Аудитору варто проаналізувати, чи дотримані встановлені законодавством терміни погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу та чи дотримано порядку здійснення внесків, що визначений у статуті.

Аудитор мусить перевірити обґрунтованість змін величини статутного капіталу.

Аудитору треба встановити правомірність змін величини статутного капіталу, а також *правильність та своєчасність записів у бухгалтерському обліку*.

Під час перевірки виявляються джерела збільшення статутного капіталу.

Процес аудиторської перевірки та її результати мають бути документально оформлені.

У процесі аудиту додаткового капіталу аудитор мусить установити, з яких коштів складається сума капіталу в дооцінках та додаткового капіталу.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта нематеріальних активів відображається у складі капіталу в дооцінках, а сума уцінки — у складі витрат звітного періоду.

Проводячи аудит резервного капіталу, аудитор повинен перевірити джерела його утворення.

Перевіряється правильність ведення аналітичного і синтетичного обліку окремих видів власного капіталу на рахунках бухгалтерського обліку:

Під час перевірки статутного капіталу аудитору необхідно вивчити такі основні питання:

1. перевірка засновницьких документів щодо формування статутного капіталу;
2. вивчення законності змін у складі засновників підприємства;
3. перевірка правильності розрахунків із засновниками;
4. перевірка наявності та правильності оформлення документів, що підтверджують факти розрахунків із засновниками;
5. перевірка дотримання строків оплати статутного капіталу;
6. перевірка обґрунтованості змін величини статутного капіталу;
7. вивчення рівності сум та узгодженості показників.

40 "Зареєстрований (пайовий) капітал"

- 401 «Статутний капітал»
- 402 «Пайовий капітал»
- 403 «Інший зареєстрований капітал»
- 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу»

41 "Капітал у дооцінках"

- 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»
- 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів»
- 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів»
- 414 «Інший капітал у дооцінках»

42 «Додатковий капітал»

43 «Резервний капітал»

44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»

45 «Вилучений капітал»

46 «Неоплачений капітал»

Перевіряється правильність складання форми звітності «Звіт про власний капітал» відповідно до Затвердженої форми НП(С)БО 1.

Перевіряється правильність відображення в обліку виправлення помилок у звітному періоді, які були допущені у минулому періоді згідно з П(С)БО 6 «Виправлення помилок».

Завершальним етапом аудиту є узагальнення виявлених відхилень в обліку власного капіталу порівняно з чинними нормативними положеннями та обґрунтування пропозицій щодо їх усунення

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концептуальна основа фінансової звітності, затв. Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/929_009 (дата звернення: 06.09.2019).
2. Назаренко І.М., Назаренко О.В Бухгалтерський облік і звітність — інформаційна платформа управлінського процесу. Бізнес Інформ. № 12. 2015. С. 250—257.
3. Назаренко І.М. Напрямки підвищення аналітичності та об'єктивності інформаційного забезпечення діагностики капіталу суб'єктів агробізнесу. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки: зб. наук. пр. № 3 (71). 2015. С. 79—85.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р.№ 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/z033613 (дата звернення: 07.09.2019).
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджені наказом Міністерства фінансів України від 23.03.2013 р. № 433 (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/ rada/show/v043320113/conv (дата звернення: 07.09.2019).
6. Malyarets L., Babenko V., Nazarenko O., Ryzhikova N. The Modeling of Multicriteria Activity Assessment in Enterprise Management/ International Journal of Supply Chain Management. — 2019. — Vol. 8. № 4. — P. 997—1004.

Дякую за увагу!!!